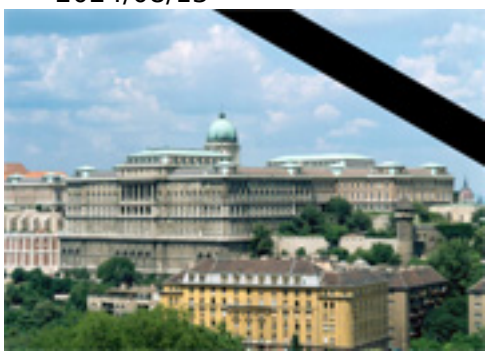
Búcsú Käfer Istvántól

2024/08/13

Megrendülten értesültünk róla, hogy kedves tanárunk, egykori kollégánk, sokunk kedves barátja, Käfer István tanár úr, a szlovák–magyar kapcsolatok nemzetközileg elismert kutatója, könyvtárunk örökös tagja 2024. augusztus 5-én, kilencvenedik életévében elhunyt.

[1]

Megrendülten értesültünk róla, hogy kedves tanárunk, egykori kollégánk, sokunk kedves barátja, **Käfer István tanár úr, a szlovák–magyar kapcsolatok nemzetközileg elismert kutatója,**

könyvtárunk örökös tagja 2024. augusztus 5-én, kilencvenedik életévében elhunyt.

Käfer István 1935. június 3-án született Budapesten, de gyerekkorát részben Érsekújváron töltötte. Itt ismerkedett meg a szlovák nyelv alapjaival, ugyanakkor megtapasztalta a háború utáni Csehszlovákiában – még az iskolás gyerekek körében is – uralkodó magyarellenes hangulatot is. A család később visszaköltözött Budapestre. Käfer István nem készült szlavisztikai pályára. Magyar–latin szakra jelentkezett, de a felvételi beszélgetésen polgári származása miatt elutasították. Helyette felajánlották neki, hogy (érsekújvári éveire tekintettel) megkezdheti egyetemi tanulmányait magyar–szlovák szakon. Ebből a kényszerű döntésből indult el a magyar és szlovák tudományosságot is gazdagító pályafutása.

Első **munkahelye** a budapesti szlovák nemzetiségi gimnázium volt, majd a pozsonyi Comenius Egyetem Bölcsészettudományi Karán megpályázta és elnyerte a magyar nyelvi lektori helyet, később az ELTE Egyetemi Könyvtárában és az ELTE BTK Szlovák Tanszékén dolgozott. A rendszerváltás után lehetősége nyílt önálló szlovák tanszék szervezésére az akkor alapított Pázmány Péter Katolikus Egyetemen. Ez idővel cseh és lengyel tanszékkel is kiegészült, és az így létrejött Szlavisztika – Közép-Európa Intézet vezetője is Käfer tanár úr lett. Sajnos ma már csak a lengyel tanszék működik, de az általa képviselt szellemiséget továbbvitték egykori tanítványai. Otthonában külön könyvespolcot tartott fenn azon kiadványok, könyvek számára, amelyeket tanítványai írtak. Úgy emlegette: a „tanítványok polca”. Nyugdíjazása után még évekig dolgozott a szegedi Gál Ferenc Hittudományi Főiskolán. Kutatásait haláláig folytatta, aktív tagja volt a Magyar Sion egyházi tudományos folyóirat szerkesztőségének, az Erdő Péter bíboros által alapított Szent Adalbert Közép- és Kelet-Európa Kutatásokért Alapítvány kuratóriumi elnöke volt, és részt vett a Surján László alapította Charta XXI Egyesület munkájában is.

[2]Legjelentősebb **publikációi** a kora újkori közép-európai művelődéstörténet témaköréből valók, de tudományos érdeklődése kiterjedt a szlovák–magyar irodalmi kapcsolatok minden szegmensére a kezdetektől napjainkig. Felismerte, hogy a két nép közötti feszültségek, feldolgozatlan történelmi traumák, gyakran a politika által is táplált tévhitek és előítéletek miatt a tudományos megközelítés mellett a lélektani háttérrel is törődni kell, mert sem az ádáz ellenségeskedés, sem a megalkuvás nem visz közelebb egymáshoz. Alapvető meggyőződése volt, hogy jelenlegi tapasztalatainkat,

történeti sebeinket nem lehet visszavetíteni a régebbi korokba. A régi szlovák irodalmi alkotások, kurucnóták, népdalok elemzése közben rávilágított arra, hogy a régi korokban a szlovákság története, kultúrája, fájdalmai és sikerei szorosan összeforrtak a magyarságéval. Együtt szenvedték végig a török hódítás időszakát, szlovák és magyar versek egyaránt siratták az elveszett Budát, buzdítottak a törökök elleni küzdelemre, szlovák és magyar lelkészek ugyanúgy élték meg a „protestánsok gyászévtizedét”, és a szlovák és a magyar katonák együtt harcoltak Rákóczi zászlói alatt Magyarország szabadságáért.

Velünk, magyarokkal elfogadtatta, hogy Magyarország nemcsak a miénk volt, a szlovákok felé pedig azt közvetítette, hogy nem egy ezer éven át elnyomott nép voltak, hanem a magyarokhoz és a többi itt élő néphez hasonlóan a közös Magyarhon fiai. Mindkét félnek azt hangsúlyozta, hogy osztozkodás helyett fogadjuk el, hogy közös örökösei vagyunk a rendkívül gazdag magyarhoni kultúrának, amelyben az együtt élő szlovák és magyar nép hagyományai annyira összekapcsolódtak, hogy Käfer tanár úr tudatosan nem szlovák–magyar kapcsolatokról, hanem szimbiózisról beszélt. Saját tudományterületét hungaroslovakológiának nevezte, hiszen alapvető elve volt, hogy a régi szlovák irodalom vizsgálata kizárólag eredeti, magyarországi „Hungarus” környezetében lehetséges. Ugyancsak fontosnak tartotta a magyar szempontú bohemisztikai kutatásokat, hiszen a szlovákság kulturális közvetítő szerepet töltött be a két teljesen különböző nyelvű cseh és magyar nép között. Tizennyolc éves voltam, amikor azt javasolta, hogy jelentkezzek történelem–cseh szakra, mert az érdeklődő fiatalok számára bőven van feldolgozatlan kutatási anyag a cseh–magyar kapcsolatok köréből. Igaza volt.

A jelenkori párbeszédhez elengedhetetlennek tartotta a tudományos alapokat, a kölcsönös tiszteletet és a szeretetteljes, de nem megalkuvó hozzáállást. Mélyen vallásos emberként gyakran hangsúlyozta, hogy a magyar és a szlovák nép számára is fontos keresztény gyökerek olyan alapot jelentenek köztünk, amelyre ma is építhetünk. Kedvessége, humora és finom toleranciája mellett határozottan képviselt elvei, tudományos felkészültsége mindenütt elismerést váltott ki, azokból is, akik nem, vagy nem mindenben értettek vele egyet.

Munkásságát **díjakkal** is elismerték, 1992-ben Comenius-emlékérmet, 1993-ban Björnson-díjat, 2003-ban Fraknói Vilmos-díjat, 2004-ben Pázmány Péter-díjat, 2013-ban Jószomszédságért és Egyetértésért díjat vehetett át, 2021-ben a Magyar Érdemrend tisztikeresztjével tüntették ki. Szlovákiai elismertségét mutatja, hogy tagja volt a Szlovák Akkreditációs Bizottságnak is.

[3]

Az Országos Széchényi Könyvtár, benne a Régi Magyarországi Nyomtatványok kutatócsoport kiemelten kedves volt számára. Borsa Gedeonnal, Hervay Ferenccel, Holl Bélával és Kelecsényi Ákossal együtt szerkesztették a *Régi Magyarországi Nyomtatványok* [4] első kötetét (1473–1600). Borsa Gedeonnal együtt dolgozták fel a könyvtár biblikus cseh nyelvű régikönyv-állományát. Még a rendszerváltás előtt két éven át heti rendszerességgel tartott szlovák nyelvtanfolyamot a kutatócsoport tagjainak, hogy munkájukhoz a szlovák nyelvű forrásokat és a szlovák szakemberek eredményeit is fel tudják használni. Mindezt teljesen ingyen vállalta.

Jóval több, mint egy évtizeddel később, a kilencvenes évek közepe táján a *Régi Magyarországi Nyomtatványok* III. kötetének (1636–1655) munkálataiban is részt vett, szintén lelkes önkéntesként. Az anyagban negyven-ötven szlovák, azaz valójában biblikus cseh nyelvű nyomtatvány szerepelt. Két éven keresztül jártak Heltai Jánossal heti egy-kétszeri alkalommal az Akadémia mikrofilmtárába. Ott voltak a még a hatvanas években államközi megegyezések keretében készített mikrofilmmásolatok a felföldi szlovák nyelvű unikumokról. Käfer István olvasta és fordította az anyagot, továbbá összeszedte hozzá a szlovák nyelvű szakirodalmat, és röviden magyarul összefoglalta Heltai János számára, aki tartalmilag és formailag megszerkesztette az RMNy igényei és szokásai szerint. Nagy megtiszteltetés volt számomra, hogy Käfer tanár úr erre a feladatra engem javasolt maga helyett, amikor 2009-ben megüresedett egy hely az RMNy kutatócsoportban. Nem hagyott magamra, minden felmerülő kérdéssel megkereshettem, mint bárki más is. Szívesen és bőkezűen osztotta tudását.

Käfer tanár úr munkájának elismeréseként 2015-ben az OSZK örökös tagja lett **[5]**, amire ő nagyon büszke volt.

Käfer István tanár úr kedves, minden élethelyzetben bizakodó személyisége, vidám életszemlélete, optimista felfogása és életbölcsessége mindenkinek hiányozni fog, aki csak ismerte. Amit

megtanultunk tőle, megőrizzük, munkáját folytatjuk.

Nyugodjék békében!

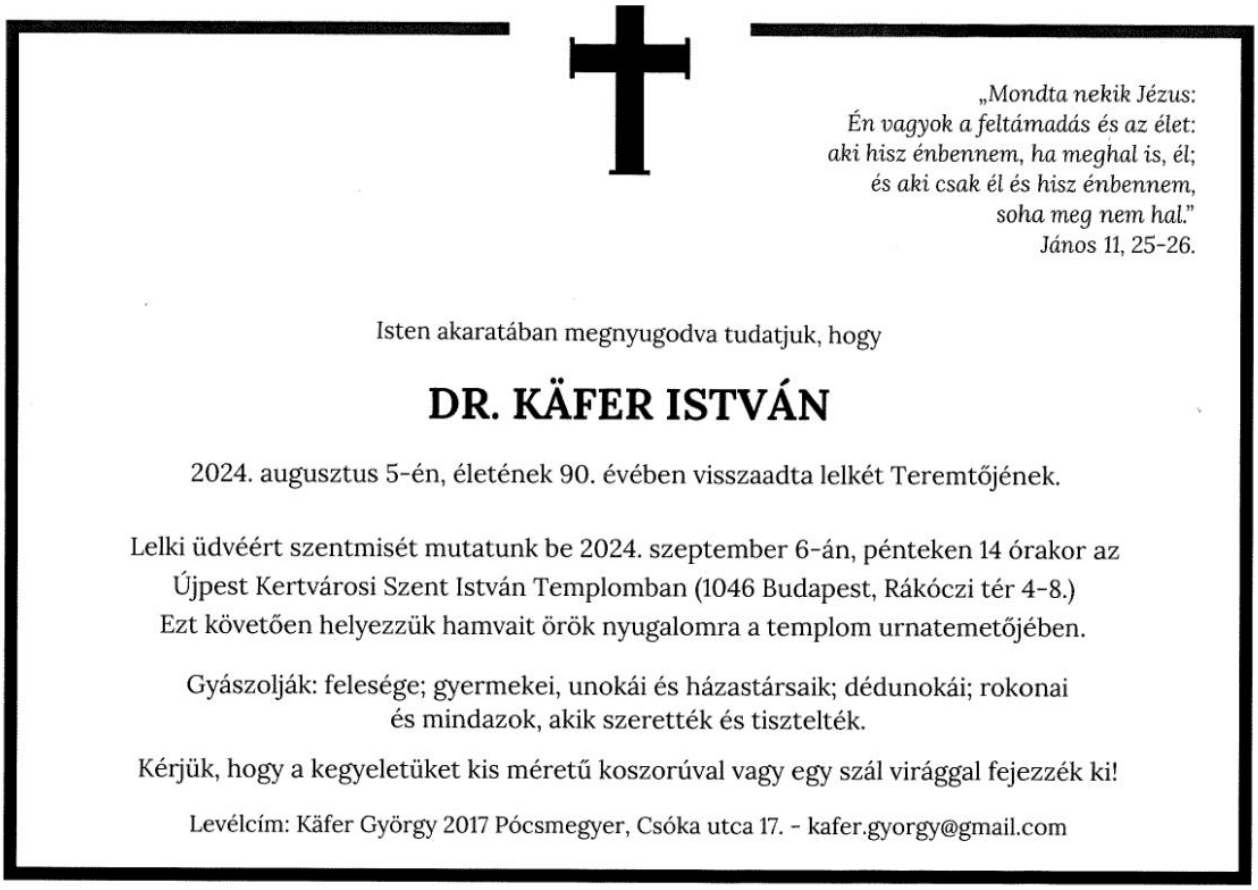
Kovács Eszter

A tanár úrról megemlékezés olvasható még az alábbi odalakon:

Käfer Istvántól búcsúzunk [6]

Käfer István emlékére – Erdő Péter bíboros, prímás búcsúszavai [7]

Käfer István halálára [8]

„Mondta nekik Jézus:
Én vagyok a feltámadás és az élet:
aki hisz énbennem, ha meghal is, él;
és aki csak él és hisz énbennem,
soha meg nem hal."
János 11, 25-26.

Isten akaratában megnyugodva tudatjuk, hogy

DR. KÄFER ISTVÁN

2024. augusztus 5-én, életének 90. évében visszaadta lelkét Teremtőjének.

Lelki üdvéért szentmisét mutatunk be 2024. szeptember 6-án, pénteken 14 órakor az Újpest Kertvárosi Szent István Templomban (1046 Budapest, Rákóczi tér 4-8.)
Ezt követően helyezzük hamvait örök nyugalomra a templom urnatemetőjében.

Gyászolják: felesége; gyermekei, unokái és házastársaik; dédunokái; rokonai és mindazok, akik szerették és tisztelték.

Kérjük, hogy a kegyeletüket kis méretű koszorúval vagy egy szál virággal fejezzék ki!

Levélcím: Käfer György 2017 Pócsmegyer, Csóka utca 17. - kafer.gyorgy@gmail.com

2024/08/13 - 13:21

Source URL: https://oszk.hu/en/node/6726

Links:
[1] https://oszk.hu/sites/default/files/Kafer-Istvan__20151125_1.jpg
[2] https://oszk.hu/sites/default/files/Kafer-Istvan__20151125_4.jpg
[3] https://oszk.hu/sites/default/files/kafer-istvan.jpg
[4] https://nektar.oszk.hu/hu/manifestation/447180
[5] https://www.magyarkurir.hu/hirek/az-orszagos-szechenyi-konyvtar-orokos-tagja-kitunteto-cimet-kapta-kafer-istvan

[6] https://interencia.hu/kafer-istvantol-bucsuzunk/
[7] https://www.magyarkurir.hu/hirek/k-fer-istvan-emlekere-erdo-peter-biboros-primas-bucsuszavai
[8] https://chartaxxi.eu/kafer-istvan-halalara/
[9] https://oszk.hu/en/category/foszotar-es-pozicionalo/hirek
[10] https://oszk.hu/en/category/foszotar-es-pozicionalo/hirek-cimlapon